

Uzunköprü'yü “serhat vitrini”ne dönüştürmek için neler yapmalıyız?

Uzunköprü bir serhat şehri: Osmanlı'nın Balkanlar'da kurduğu bu ilk şehrinin nasıl vitrin yapabileceğimiz üzerine birlikte kafa yormalıyız. Bu konuyu katılımcı ve kapsayıcı bir anlayışla vazgeçilmez ideal haline getirmeli, yaratmak istediğimiz sonucu planlayarak odaklanmalıyız.

Güray Erdoğan ve Alper Bakır, Uzunköprü Ticaret Borsası Başkanı **Egemen Aslan**'ın, kuruluşlarının 100'üncü yıldönümü ödül töreninde tarım ve hayvancılıkla ilgili değerlendirmelerini yapmamı önerdiğini ilettiler. Birlikte 26-27 Kasım günlerinde Uzunköprü'de törene katıldık, çevreyi dolaşarak gözlemlerimizi tazeledik.

Önce toplantıda, “*Uzunköprü'den Dünyaya Bakış: Tarım ve Hayvancılıkta Konumlanma*” temasını işleyen değerlendirmemizin özetini paylaştık:

1 Ülkemizde tarım ve hayvancılık alanında kendimize yerli üretim kapasitesi yaratmak istiyorsak, önce “*devlet algımız*” sorgulamalıyız. Devletin bir örgütlenme olduğunu, gücünü ve zenginliğini temsil ettiği halktan aldığını unutmamalıyız. Devlet anlayışımızı, her şeyi yapabilen, elinde “*Musa'nın asası*” olan sanal anlayış tuzaklarından uzak tutmalıyız. Yurttaşların teknik ve sosyal becerileri gelişirse devletin gücü de artar. Uzunköprü'de yaşayanlara kendi öz evlatları olan **Derviş Kemal**'in sözlerini hatırlatalım: “*Şöyle sağa sola bakın/Sensin sana senden yakın/Uzaklara gitme sakın/ Kendine gel, kendini bul*”. Daha da önemlisi, “*Ne Ay'dadır, ne de Gün'de/ Ne Hint'tedir, ne Yemen'de/ Aradığın her şey sende/ Kendine gel, kendini bul*”. Hepimiz sorunlarımızın çözümünde devletten beklentilerimizi ölçeklendirmek zorundayız. Aşırı ve noksan değerlendirme yapmanın açmazını yaratmamalıyız.

2 “*Mülkiyet algımızı*” da sorgulamalıyız. Mülkiyet devlettendir; tapu işleme hakkı veren belgedir. Hepimizin ortak malı olan topraklarımızın teknolojiye uygun işletilmesi sorumluluğu var. Üretim-artırıcı düzenlemeler yaparken, “*mülkiyet algımızın*” geliştirici ya da asalak etkilerini derinliğine sorgulamalı, basit anlatımların yarattığı önyargılardan uzak durmalıyız.

3 Gıda arzı güvenliği ve gıda güvenirliliği günümüz dünyasında bütün toplumlar için stratejik önemde. Bu açıdan nüfusun kentlere akışını, kırsal kesimde işgücü sorunlarını, tarım teknolojisindeki gelişmelerin “*işletme ölçeklendirmesi*” konularında dayatmaların gerekli ayrıntı bilgisi edinerek, sağlıklı verilere erişerek analiz etmeliyiz.

4 Bin yıllık alışkanlıklarımızı kıramaz, ezberlerimizi bozamaz, değişen koşullara uyumun koşullarını tartışamaz, bir ortak hikaye yaratamazsak, istediğimiz sonuca ulaşamayız.

5 Tarım ve hayvancılığa populist ve pragmatist tutumların yol açtığı kaynak kaybını önlemek istiyorsak; ilgili bakanlıklara ilgili sektörlerin “*siyaset üstü*” olmalarını sağlayacak taleplerimizi dile getirmeliyiz.

6 İş süreçlerini ve işgücü profillerini köklü biçimde değiştiren ve dönüştüren papay zekaya kadar uzanan teknolojileri dikkate alarak, tutarlı bir envanterle yola çıkmalıyız. Toprak analizinden su analizine, bitki-toprak ve su bağlantılarına uzanan analizlerle işimizi bilime ve teknolojiye uygun yapma aşamasına hızla geçmeliyiz.

7 Tarım ve hayvancılıkta rekabet edebilir ölçekte işyerleri, rekabet edebilir teknolojik donanım ve rekabet edebilir yö-



netim biçimini birlikte ele almalıyız. Ülkemizin temel sorunu olan “*düşük verimlilik*” eşiklerini mutlaka aşmalıyız.

8 Trakya'da geleneksel hububat üretimi, çeltik ve yağlı tohumlar konusunu iklimle uygun tohum ıslahından, etkili su yönetimine giden bütünsel bir değerlendirmeye yönetmeliyiz.

9 Hepsinden önemlisi, özelliklerle verimlilik konusunda aşmamız gereken eşikleri dikkate alarak, yörelerin mikro özelliklerini gözeterek proje-odaklı bir tarım ve hayvancılık uygulamalarına geçiş yapmalıyız.

10 Ne bizler gibi gözlemcilerin, ne de uygulama yapan ve eli taşın altında olanların basitleştirilmiş anlatımlarına dayalı değişmez doğrular üzerine kurulu kavrayışların tuzaklarına düşmemeleri gerekiyor. Dünya genelinde köklü değişmeler her alanda olduğu gibi tarım ve hayvancılık alanlarında da “*yeni bakış açıları*”, “*yeni yapılar*”, “*yeni işlevler*” ve “*yeni kültür*” gerektiriyor. Bu konularda alabildiğine sorgulamalar yaparak, ülkemiz için doğru olan yol ve yöntemleri uygulamaya taşımalıyız.

Salonda yapılan toplantının sonunda “*soru-cevap*” aşamasın-



Uzunköprü Ticaret Borsası Başkanı Egemen Aslan, Başkan Yardımcısı Orhan Gür, İlçe Tarım Müdürü Burak Esen (gözlemci olarak katıldı), Çeltik Üreticileri Birliği Başkan Vekili Veli Balaban, Borazan Tarım Demiryay Çiftliği Dereköy Tesisleri İşletme Müdürü Reşat Küçük ve Özdimetokali Gıda Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Özdimetokali, yöre tarım ve hayvancılığını değerlendirdi.

da katılımcıların da düşünceleri alındı. Daha sonra Uzunköprü Ticaret Borsası'dan **Egemen Aslan**, Başkan Yardımcısı **Orhan Gür** ile birlikte kent yaşamının sözü dinlenen temsilcilerinden **Veli Balaban**, **Reşat Küçük** ve **Erhan Özdimetokali** ile yöredeki tarım ve hayvancılığın durumunu ve beklentileri üzerine değerlendirmeler yapıldı. Uzunköprü bir serhat şehri, bu serhat şehrinin nasıl vitrin yapabileceğimiz üzerine birlikte kafa yormalıyız. EKONOMİ gazetesi olarak yöre insanının bakışının öncelikli önem taşıdığına olan inanımızla serhat şehrinde kendilerini dinledik:

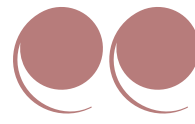
ÇAKMAK BARAJI NE OLACAK?

Özdimetokali Gıda Yönetim Kurulu Başkanı **Erhan Özdimetokali**, iklim değişikliği ve kuraklığa dikkat çekerek, “*Dünyanın her yerinde insanlar bir arayış içinde. İklim değişikliği nedeniyle uygun tohum ıslahından su yönetimine kadar Ar-Ge yapıyor ve uygulamaları üretimin sürdürülebilirliği için altına alınıyor. Bizim burada Çakmak Barajı dolusu uzun süre önce bittiği halde, su pompalanması ve dağıtım şebekelerinin yapımı gecikti. Herkes kendine göre bir gerekçe söylüyor, konunun mutlaka netleştirilmesi gerekiyor*” dedi. Aynı-

ca yörenin yaygın tarımsal ürünleri olan buğday ve ayçiçeğinde “*prim sisteminin*” sürekli yenilerek iyileştirilmesi ihtiyacına vurgu yaptı. “*Tarife kontenjanları*” konusunun da dinamik bir anlayışla uygulanarak, üretimin geliştirilmesi ve veriminin artırılmasının önemine değindi.

Küçük ölçekli “*aile işletmelerinin*” dün geçerli olan koşullarının bugün geçerliliğini yitirdiğini değerlendiren Borazan Tarım Demiryay Çiftliği Dereköy Tesisleri İşletme Müdürü **Reşat Küçük**, “*Aile işletmelerinin tanımını iyi yapmak gerekiyor. Tarımsal üretim anlayışı değiştiği gibi, teknik ve sosyal çevreleri de değişiyor. Rekabet edebilir ölçek sorununu çözmeden rakiplerle eş düzey verimlilik yaratılması güç. Süt ve et üretiminde devletin destekleri ithalat ve ihracat yönetimi etkili oluyor. Devlet piyasaya etkili bulunuyor. Bu konularda iyi analiz edilen, sahada etkili çözümler üreten düzenlemeler çok önemli*” saptamasını yaptı.

Tarımsal üretimde işgücü kıtlığına değinen **Küçük**, aile işletmelerinin çok küçük ölçekli olma durumunu, enerji maliyetlerinin yükselişini, ruhsatsız ve ehliyetsiz aile işletmelerinin varlığını ciddiye almak gerektiğini de anlattı. Tarım ve hayvancılık alanında çalışanların sosyal güvenlik sorunlarının göçü hızlan-



Uzunköprü Ticaret Borsası Başkanı Egemen Aslan, tarım ve hayvancılığa ilişkin kapsamlı değerlendirmesinde, ölçeklendirme konusuna dikkat çekiyor. Yanı sıra geçmişin kötü deneyimlerinden dersler çıkararak, yeni bir kooperatifçilik anlayışının devreye alınması gerektiğini dile getiriyor.

dırdığını belirtti. **Reşat Küçük**, “*Et konusunda nitelsiz et üretimine yol açan yönetim boşlukları bırakılmamalı. Dana desteğinin arzı artıracığını düşünüyoruz. Kayıt dışılık sorunu mutlaka son bulmalı ve işletmelerin günün şartlarına göre modernize edilmesi ciddi biçimde ele alınmalı*” dedi.

Uzunköprü Ticaret Borsası Başkan Yardımcısı **Orhan Gür** de, “*Desteklemenin mülkiyete*

gösterilmesi, kamu yetkilileri yatırım, gözetim ve denetim aşamalarında etkili olmalıdır. **11** Tarımsal üretimde de “standart” belirlenmeli, düşük verim ve standart dışı üretime izin verilmemelidir. **12** Tarımsal üretimde geniş kapsamlı Ar-Ge imkanları sağlanarak, alışkanlıkla iş yapma, analizle iş yapmaya hızla taşınmalıdır. **13** Tarımsal girdi maliyetleri, dinamik bir anlayışla sürekli izlenmeli, rakiplerle eş düzey olmasına özen gösterilmelidir. **14** Sahada olup bitenle merkezlerden gelen kararlar kapsayıcı olmalı, ortak aklın çözümlerini yansıtmalı, ezberlerin tuzağına düşülmesi engellenmeli.

değil, üretime verilmesi önemli. Çiftçi toprak analizlerini yapmaya özendirilmeli; toprak, su, gübre, ilaç ve bitki uyumu ile verimlilik artırılmalı. Özellikle ara eleman arzında tıkanma var; bu sorun bir ulusal sorun olarak ele alınmalı. Ben de her alanda olduğu gibi tarımsal işletmelerin modernizasyonu konusunda gecikmemek gerektiğini düşünüyorum” diye gözlemlerini aktardı.

“*İklim, verimlilik düzeyi gibi konularda anlatılanlara ben de katılıyorum. Daha önemli olan su sorunu. Dolusu bitmesine karşın bir türlü tamamlanamayan Çakmak Barajı önemli ama, Bulgar su vermezse halimiz nice olur. Bu yıl yaşadık, eğer Bulgar rica üzerine su vermeseydi, çeltik üretiminde yerlere serilmişti*” diyen Çeltik Üreticileri Birliği Başkan Vekili **Veli Balaban**, üretimde maliyet ve gelir makasının giderek daraldığını, sorunların kısa, orta ve uzun dönemli planlamayla yönetilmesi gerektiğini söyledi. Ayrıca, çocukların eğitiminin kırsal kesimde yarattığı sorunları da özenle değerlendirmek gerektiği üzerinde durdu.

Kapsamlı bir değerlendirme yapan Uzunköprü Ticaret Borsası Başkanı **Egemen Aslan**, çiftçinin değer görmediğini, iç göçün tarımsal işletmeleri bittirdiğini, iklim ve kuraklık etkisi yaşandığını, ruhsatsız iş yapmanın önlenmesi gerektiğini belirtti. Uzunköprü Ticaret Borsası Başkanı **Aslan**, şu değerlendirmeyi yaptı:

“*Tarım ve hayvancılıkta pazarı gözden irak tutamayız. Alım-satım zincirinde sağlam durmamız gerekir. Tabandan ve tavandan yönetimin olumlu ve olumsuz etkilerini yakından gözlemliyoruz. Şu anda arkadaşların önemle vurgu yaptıkları ölçeklendirme konusunu çok ciddi biçimde ele almalıyız ki, ekim alanları genişlemesi ve dekar başına verimde belli bir yere gelmesi sağlanabilsin. Buğday üretiminde 450-500 kg/dekar olan verimi artırmalıyız. Son beş yılda buğday üretmek ayçiçeğine göre daha avantajlı. Kooperatifçilik konusunda geçmişin kötü mirasını aşan yeni bir yapı oluşturmak kaçınılmaz sorumluluk gibi gözüküyor. Satış kanallarındaki aksama ve dağıtım akışlarındaki tıkanmalar, ya da tarladan sofraya fiyatı aşırı artırmasını ivedilikle önlemeliyiz. Hayvancılıkta kapalı sistemin gerekleri, mera hayvancılığında mera ıslahı gibi daha onlarca sorunumuz var. Sorunları sıralamaktan kurtulup çözümler için projelere odaklanma aşamasına geçmeliyiz. Bu bir milli sorun, çözümleri hep birlikte kendi geleceğimiz için üretmeliyiz”.*

Uzunköprülü iş insanlarından 14 maddelik öneri paketi

Uzunköprülü iş insanlarına tam yetkili olsalardı hangi sorunları çözmeye öncelik vereceklerini sorduk. Verdikleri yanıtları birlikte izleyelim: **1** Çiftçi örgütlenmesinde yeni koşulların gerektirdiği yapıları oluşturmak ivedi önceliklerden biri. Yenilenen örgütler, envanterler yaparak, sahada sahip olduklarımızı ve olmadıklarımızı belirlemelidir. Abartılı ya da kendini vurmaya dönük küçümseme tuzaklarına düşmeyen değerlendirmelere yönelik ortam ve iklim oluşturulmalıdır. **2** Et ve sütte kota sisteminin işletilmesinden diğer destek sistemlerine, bugüne kadar yapılan uygulamaları

sahayla birlikte sorgulayarak, olumlu yönler geliştirilmeli, olumsuz uygulamalar tasfiye edilmeli. **3** Et konusunda ithalat bağımlı hale gelmenin önlenmesi için her alanda giriş-çıkış disiplini sağlanmalı, şeffaflıkla bilgilendirme yaparak kamuoyunun desteği alınmalı. Bu bağlamda “destek sistemleri” ciddi biçimde sorgulanmalıdır. **4** Yapay zeka gibi teknolojik gelişmelerde gereksiz yatırımların yapılmaması için yeni yatırımlara rehberlik edecek bölgesel merkezler oluşturulmalıdır. **5** Su sorununu, etkili su yönetimi yaparak çözmeli, bu konuda en küçük bir israfı izin verilmemelidir.

6 İşletmelerin rekabet edebilir ölçek konusu ciddiyetle ele alınmalı; konu bir ulusal beka sorunu olarak değerlendirilmelidir. **7** Her alanda gözetim ve denetim sistemi ödünsüz uygulanmalı, kimse yaptığı ısrarlı yanlışın yanına kar kalmayacağı inancına kendini kapırmamalıdır. **8** Mülkiyet değil, üretim desteklenmeli; doğrudan tarım ve hayvancılıktan geçimini sağlayanlar özendirilmemelidir. **9** Tarımsal üretim mutlaka ülke ölçeğinde ve yerel ölçekte planlanmalı, plan disiplini ve uzun dönemli bakış ve kararlı uygulamadan ödün verilmemelidir, **10** Kamu görevlilerinin liyakatına özen